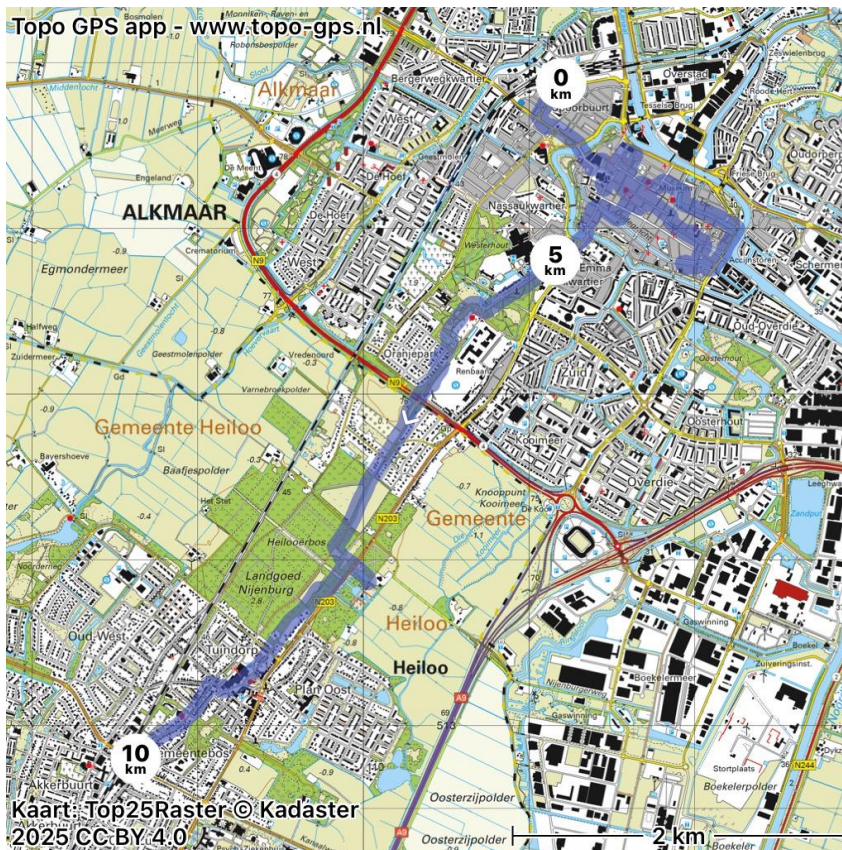


Koloniale wandeling Alkmaar: Geen kaas maar koloniale waren



Startpunt: NS Station Alkmaar

Eindpunt: NS Station Heiloo

Parkeren: P&R Kruseman van Eltenweg 1

Horeca: in de stad

Musea: Gemeentelijk Museum Alkmaar (di-zo)

Lengte van de wandeling: 6 of 10 km

GPX-bestand: Topo GPS koloniale wandeling Alkmaar

Deze wandeling laat zien dat Alkmaar veel meer te bieden heeft dan kaas. Alkmaarse stadsbestuurders, regenten, handelaren, militairen en avonturiers hebben in de Nederlandse koloniën op allerlei functies gewerkt of in Alkmaar hun geld verdiend met de handel op de koloniën. Dat heeft zijn sporen nagelaten in de Alkmaarse binnenstad, al is er wel het een en ander teloor gegaan door de stadsvernieuwing. De verhalen blijven gelukkig. Na een rondwandeling door de binnenstad lopen we via landgoed Nijenburg naar station Heiloo.

Route

1. Vanaf station Alkmaar uitgang Centrum. Met je rug naar het station rechtsaf slaan: Stationsweg. Doorlopen tot vierbaansweg (Scharlo) en daar linksaf: wordt Geesterweg. Rechtdoor lopen, de (Geester)brug over de stadsgracht. Daarna tweede straat (plein) linksaf. Iets verder vind je aan je linkerhand het Stedelijk Museum Alkmaar. In het souterrain is de vaste tentoonstelling Allemaal Alkmaar te vinden. Tal van zaken herinneren aan Nederlands koloniale verleden. We lichtten er enkele portretten uit van mensen waarvan elders in de stad geen aanknopingspunten (meer) te vinden zijn: gebroeders Dirck en Hendrick Van Os, Pieter Jacobsz Pauw, en Wollebrant Geleynssen de Jongh. En we kijken naar de portrettenverzameling van de familie Van Foreest uit landhuis Nijenburg bij Heiloo (niet opengesteld) waarmee we onze wandeling zullen besluiten.
2. Als je uit het museum komt rechtsaf en recht oversteken naar de Grote Sint Laurenskerk. Deze is in de zomermaanden (juni tot half september) geopend. In de kerk zijn veel graven terug te vinden van Alkmaarders die verbonden waren met de koloniën, zoals Frederick de Houtman (graf verdwenen onder kerkbanken); Geleynssen de Jongh (met een naar boven lopende vos in het wapen) en Gerrit Wildeman (grafsteen van een 'wildeman' met knots bij preekstoel) en de baar van Wildeman in het koor van de kerk.
3. Als je uit de kerk komt wandel je over het kerkplein naar de achterzijde (het koor) van de kerk. Daarna rechtsaf de Koorstraat in. Hier kocht Frederick de Houtman in 1614 een groot huis. Loop voorbij de tuin. De eerste straat rechts is de Kerkstraat. Deze Kerkstraat werd tot in de 19e eeuw de Houtmanstraat genoemd. Want De Houtman liet deze weg aanleggen naast de muur die zijn huis scheidde van het kerkhof. Overigens werd een straat in een nieuwer deel van Alkmaar ook naar Frederick de Houtman vernoemd.
4. Loop vanuit de Kerkstraat weer de Koorstraat in en dan linksaf, wordt Sint Laurensstraat. Van ca. 1550 tot 1753 stond daar het oorspronkelijke Hoge Huys van de adellijke regentenfamilie Van Teylingen. Floris van Teylingen (1577-1624) was vier maal burgemeester en tevens bewindhebber van de WIC.
5. Loop de Sint Laurensstraat helemaal uit. Op de driesprong linksaf, richting Dubbele Buurt. Op de hoek met rechts de Sint Sebastiaanstraat stond in de 17e eeuw het burgerweeshuis waar Wollebrant Geleynssen de Jongh opgroeide. Het weeshuis is in 1969 afgebroken.

6. Sla de Sint Sebastiaanstraat in en daarna de tweede straat rechts, Koningsweg. Op de hoek Koningsweg 83-Doelenstraat vind je het Provenhuis van **Geertruid Bijlevelt**. Samen met haar man **Pieter Bijlevelt**, waren zij vroege kolonisten in Nieuw-Nederland.
7. Sla de Doelenstraat in (gaat over in Hoogstraat) en vervolgens de derde straat links: Langestraat. In de 17e eeuw was dit de straat voor de elite, nu voor het winkelend publiek. Op nr. 96 vind je het **stadhuis**, waar het stedelijk bestuur zetelde. Een groot aantal bestuurders had koloniale banden en belangen.
8. Loop iets verder door de Langestraat. Waar nu de Hema is gehuisvest, was vroeger het wooncomplex terug te vinden van **Gerrit Martijn baron du Tour** (1715-1788) en zijn vrouw **Anna Agatha de Beaufort** (1715-1786).
9. Direct na de Hema linksaf: Van den Bosch straat. Aan het eind op de viersprong rechtsaf: Gedempte Nieuwesloot. Op de hoek van de Gedempte Nieuwesloot en de Lombardsteeg vind je het Provenhuis van **Johan van Nordingen** dat deels werd gefinancierd met VOC-geld.
10. Loop de Gedempte Nieuwesloot verder naar rechts in. Links vind je het Hof van Sonoy. Hier woonde na terugkeer **Cornelis van der Lijn**, gouverneur-generaal in Batavia van 1646 tot 1650.
11. Volg de gedempte Nieuwesloot met de bocht mee naar links. Op de viersprong rechtsaf, Marktstraat. Je komt uit bij de Schapenbrug. Voor het water, schuin rechts tegenover de Schapenbrug, woonde **Hermanus Lambertsz Kikkert** in wat toen de Korte Mient heette. Dat straatdeel is eind 19e eeuw bij het Waagplein getrokken.
12. Steek de Schapenbrug over en aan de overkant rechtsaf, Voordam. Blijf langs het water lopen, Zijdam, gaat over in Luttik Oudorp. Op Luttik Oudorp nr 52 was in de 18e eeuw de **suikerraffinaderij De Groene Klok** gevestigd.
13. Loop verder tot de Sint Annastraatbrug, steek die over en aan de overkant rechtdoor, nog steeds Luttik Oudorp. Loop langs de accijnstoren en sla direct na de witte brug rechtsaf, Oudegracht. Loop door tot nr 89: het hofje van **Gerrit Wildeman**.
14. Loop een klein stukje terug langs de Oudegracht en ga de eerste brug links (Werfbrug) over. Loop rechtdoor tot het volgende water, ga de Eenhoornbrug over en dan direct linksaf, Verdrunkenoord. Op Verdrunkenoord 68 is de Laurentiuskerk te vinden. Die is gebouwd in de tuin van de vroegere Matthiasstatie, een van de

vroegere rooms-katholieke schuilkerken in Alkmaar. Daar werd in 1781 **Dominique Jaques de Eerens** gedoopt, de latere gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.

15. Ina de kerk rechtsaf, verder langs het Verdrunkenoord. Dit gaat over in de Vismarkt en met een bocht naar rechts in Mient. Op Mient 31 vind je huis de Croon. Daar woonde eind 17e eeuw **Gualtherus Zeeman** met zijn vrouw **Sara van den Broecke** en de tot slaaf gemaakte **Baron van Bengalen, Rosetta van Sumabawa**, en hun kinderen **Filander en Magdhalena** en **Martha van Makassar**.

Eind 18e eeuw woonde in ditzelfde huis op Mient 31 burgemeester Gualtherus van der Mieden. Diens zoon **Adriaan van der Mieden** koos in 1779 voor een leven in de koloniën.

16. Steek de brug naar links (Gewelfde Stenenbrug) over en rechtdoor: Langestraat. De eerste straat links is de Boterstraat. In deze straat – waar precies weten we niet – woonde in 1769 de moeder van **Ewoud Vertest**. Hij nam dat jaar na gedane zaken in Suriname de voormalig slaafgemaakte Primo mee naar de woning van zijn moeder in deze straat.

17. Loop de Langestraat verder af tot nr. 47-49. Daar groeide de marineofficier **Adriaan Frans van Daalen** op. In het huis ernaast Langestraat nr 51 woonde rond 1830 het gezin van Adrianus Petrus de Lange. Twee van zijn zonen, **Sjoerd en Gendolph de Lange** zochten hun fortuin in Nederlands-Indië.

18. Sla vervolgens de eerste steeg naar links in: Pastoorsteeg. Sla rechtsaf, Breedstraat. Op Breedstraat nr. 31-35 (nu een nieuwbouwblok) stond begin 18e eeuw het woonhuis van de **Gerrit en Adriana Indijk**.

19. Loop terug over de Breedstraat en sla rechtsaf de Krebbesteeg in. Steek de Laet over en rechtdoor de Brillesteeg in. Je komt uit op de Oudegracht NZ. Sla rechtsaf en loop naar nr. 226. Daar woonde **Jacob Hengeveld** rond 1700.

20. Op dit punt van de wandeling kun je kiezen. Voor wie verder wil lopen naar Heiloo (nog 5 km): Loop de Oudegracht verder af en neem dan de eerste brug naar links en dan rechtdoor, Ritsevoort. Op de driesprong rechts aanhouden: Kennemerstraatweg. Loop verder langs deze drukke weg tot de stoplichten. Sla hier rechtsaf, Metiusgracht. Loop met de bocht mee naar links. Rechts liggen de gebouwen van de Noordwest Ziekenhuisgroep. Daarin is opgenomen de hoofdingang van de voormalige **Cadettenschool**.

(Afkorting: je kunt hier ook teruglopen naar station Alkmaar (1 km): loop de Oudegracht verder af. Neem dan de eerste brug naar links en direct weer rechts

Lindegracht. Loop door tot je het pad over de vestingwal bereikt. Hier rechtsaf. Volg het pad tot de tweede brug links. Steek deze brug over en loop min of meer rechtdoor via de rotonde de Geesterweg in en vervolgens de tweede straat rechts Stationsweg.)

21. Steek met je rug naar de Cadettenschool de Wilhelminalaan over en loop iets verder rechtdoor tot je een wandelpad kruist. Sla dit wandelpad naar rechts in. Het pad eindigt op een rotonde met bloemenklok. Ga hier rechtsaf en je komt uit bij wandelknooppunt 6. Loop verder naar wandelknooppunt 16.

22. Bij wandelknooppunt 16 volg je de pijlen naar wandelknooppunt 5: linksaf langs een kerkhof, een stukje door de wijk Oranjepark en langs de renbaan onder de N-9 door. Wandelknooppunt 5 ligt aan het begin van het Heilooërbos. Bij wandelknooppunt 5 volg je de pijlen naar wandelknooppunt 4. Steek de weg over naar wandelknooppunt 74. Je komt uit bij huis **Nijenburg** (helaas niet toegankelijk) waarvan we de schilderijencollectie al tegenkwamen in Stedelijk Museum Alkmaar.

23. Ga dan dezelfde weg terug over de autoweg naar wandelknooppunt 4. Vanaf wandelknooppunt 4 naar wandelknooppunt 3 over landgoed Nijenburg. Volg bij wandelknooppunt 3 de pijlen naar wandelknooppunt 26. Als je het landgoed verlaat rechtdoor over de Heerenweg. Steek het winkelcentrum recht over en direct na het winkelcentrum, bij bord doorgaand verkeer rechtsaf, dan nogmaals rechtsaf slaan en direct weer linksaf. Direct daarna nogmaals linksaf: Holleweg. Die brengt je regelrecht naar station Heiloo.